

Nok Leth nok nu

Sidste udkald for rejsende, hedder den nye biografi om Jørgen Leth, men toget er måske kørt for længst? Foto: Udsnit af bogens forside

Bo Heimann 04.11.2023

BØGER // ANMELDELSE – Jakob Kvists forsøg på at få Jørgen Leth til at kigge tilbage med alderens indsigt lykkes ikke særligt godt, selvom ingen formentlig ville kunne gøre det bedre end Kvist.

BIOGRAFI: Sidste udkald for rejsende – Jørgen Leth

Forfattere: Jørgen Leth og Jakob Kvist

Fotos af Henrik Saxgren

Sideantal: 208

Udkom på **Lindhardt og Ringhof** d. 3. november 2023

Jeg har aldrig gået synderligt meget op i cykling. Min faible for den nu 86-årige Jørgen Leth kommer derfor ikke fra hans sene kommentatorberømmelse, men fra hans værker.

Mine fem favoritter er: *Sportsdigte* fra 1967, *Motion Picture* fra 1970 (filmen om verdens mest interessante dansker, Torben Ulrich), *66 Scener fra Amerika* fra 1982 (dén med Andy Warhol, der spiser en burger), *De fem benspænd* fra 2003 og *Det Uperfekte Menneske* fra 2005 (dén med kokkepigen).

De er alle mesterlige værker, som alle og enhver bør stifte bekendtskab med.

Og dertil har jeg alle dage været fascineret af, at det åbenbart er lykkedes æstetikerens Leth at gå ret uformående gennem det personlige liv uden at tage

hensyn til ret meget andet end sin egen selvoptagethed, dovenskab og liderlighed. Jeg fordrer reelt mere social konduite og selvansvarlighed af min 11-årige søn, end Leth selv og tilsyneladende alle andre omkring ham nogensinde har gjort.

Det er både vildt fascinerende, provokerende og også nogle dage genstand for en misundelse, jeg egentlig har svært ved at stå ved. Og som også irriterer mig, for hvor interessant er den mands ublu og umodne navlepillerier egentlig?

Leth har tilsyneladende ikke rigtigt tænkt eksistentiaalistisk, på døden eller gjort sig tanker om noget eventuelt transcendent

Dét står jeg formentlig ikke alene med. Leth har fyldt utroligt meget de seneste 25 år, hvor han har fået stor offentlig opmærksomhed. Der er derfor en god grund til, at den i øvrigt velskrivende Jakob Kvist, der burde skrive meget mere i egen ret, skriver: ”Alt er på mange måder sagt og beskrevet, det må man erkende. Han har ikke været karrig med sig selv i det store rum.”

Helt korrekt, har mange ikke fået Leth nok for længst?

Men her er altså ikke desto mindre Kvists forsøg på at få Leth til at kigge tilbage med alderens indsigt, at gøre boet op. Lykkes det? Ikke helt, måske langt fra faktisk, selvom ingen formentlig havde kunnet gøre det bedre end Jakob Kvist.

Leths gamle historier og en enkelt ny afdækning

Vi hører om jordskælvet på Haiti, frustrationen ved at blive gammel (det tager tid selv at få sko på, nattesøvn ødelægges af tissetrang, ryggen smerter trods operation, der ikke har hjulpet videre etc.), ungdomstiden i Aarhus, tiden som jazzanmelder på Aktuelt og Politiken og de tidlige ægteskaber i de vilde 70'ere (den ene kone gik ud som *call girl*, den anden havde sex med skuespillerkollegerne før forestillingerne – Leth vidste det, tændte på det og kneppede dem, når de kom hjem), køb af ludere, svigt af børn og partnere.

Meget er kendt stof, hvis man har fulgt med i Leth-sagaen.

Det er for længe siden blevet gratis for ham med den slags indrømmelser. Det kan hverken overraske eller provokere længere

Det længste og mest interessante intermezzo handler om religion. Her kommer præstesønnen Kvists egen stemme tydeligst igennem, og hér åbenbares det, hvor flad æstetikerens verden er.

Leth har tilsyneladende ikke rigtigt tænkt eksistentiaalistisk på døden eller gjort sig tanker om noget eventuelt transcendent. Kvist har simpelthen ikke nogen samtalepartner her, og samtalen glider derfor hurtigt over i refleksioner om begravelser på Haiti og valg af salmer, der skal synges til Leths egen begravelse.

På samme måde bliver det også kun lige ved og næsten at få Leth til at forholde sig til sønnen Kristians fremragende erindringsbog, *En vej ud af tågen*, der intimt, poetisk og rått fortæller om Leth som den fraværende og svigtende far. Kvist prøver flere gange, men nej, fint at Kristian har skrevet den bog, det er hans ret, selvfølgelig er det det, men nej, mere kan ikke siges.

Dem, der ikke kan få Leth nok, kan med fordel også stifte bekendtskab med Leth her. Her får vi atter en uforfærdet hovedperson, der skider i bukserne (det ér altså noget lort at blive gammel), altid helst har villet kneppe yngre kvinder og vedstår sig sine svigt og umodne sider. Et i den grad uperfekt menneske fortæller.

Nådegave

Dog forbliver det alligevel for venskabeligt. For sikkert. Leth er flerfoldig verdensmester i at medgive, at han har levet et liderligt og selvoptaget liv i sanselighedens og æstetikens navn, hvor han kun har været sig selv tro og svigtet stort set alle andre. Det er for længe siden blevet gratis for ham med den slags indrømmelser. Det kan hverken overraske eller provokere længere.

Kvists udfordringer minder mest om en sparringspartner, der ikke rigtigt vil ramme.

Nogle af os husker 1980-titelkampen i sværvægtsboksning, hvor den unge Larry Holmes af respekt for den gamle mester fik det til at ligne boksning, men tydeligvis passede på ikke at slå for hårdt på Muhammad Ali. Kvists bog er på sin vis en lignende nådegave.

Læs mere POV kultur i Kulturlisten hver fredag. [Find den seneste udgave her.](#)

Jakob KvistJørgen LethKristian Leth

Bo Heimann

Bo Heimann, f. 1971, har som journalist og forfatter skrevet om eksistens, samfund og kultur i 25 år. Han er uddannet journalist fra DJH i 1997. Han er medstifter af Nordic Bildung. www.boheimann.com